



ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՐՁԱԳԱՆԳ  
ԺԲ. ՏԱՐԻ  
Բացառիկ

Առաջաակ  
25

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ  
ՍՈՒՐԲ ՑԱԿՈՒ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ  
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑԻ  
1980-2005

«Զգեցեք որ մանուկները ինձի գան, արգելք մի՛ ըլլաք անոնց,  
որովհետեւ այդպիսիներուն է Աստուծոյ արքայութիւնը»  
Մր 10.14

## Մաշտոցի Արձագանգ 2005 Տարեկան բացառիկ թիւ

### Բովանդակութիւն

- Շնորհակալութեան խօսք մեր ընթերցողներուն, Շաղիկ Պոյաճեան
- Առաջնորդ Սրբազանի խօսք, Խաժակ Արք. Յակոբեան
- Խօսք Հովիւին եւ հոգաբարձութեան, Գառնիկ Քհնյ. Գոյունեան
- 25-ամեակ արձաթեա՛յ, Արմէն Աւագ քահանայ Իշխանեան
- Կիրակնօրեայ դպրոցի քանըհինգամեակ, Վեր. Դոկտ. Մանուէլ Մ. Ծինպաշեան
- Հայց. Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ Դպրոցներու Վարիչ Տնօրէն Մաշտոց Վրդ. Զօպանեանի խօսքը
- Մեր խօսքը
- Ողջոյն «Մաշտոցի արձագանգ»-ի 12- ամեակին Արմէն Աւագ քահանայ Իշխանեան
- Ծանօթացում «Մաշտոցի Արձագանգ»-ի հետ, Շաղիկ Պոյաճեան
- Հակիրճ տեղեկութիւններ **2004-2005** տարեշրջանի մասին
- Ծնողի տեսանկիւնէն դիտուած, Սօսի Գրիգորեան Դանիէլեան
- Մանուկներու եւ պատանիներու հոգեւոր սնունդը, Շաղիկ Պոյաճեան
- Մարդկային խիղճը, ընթերցում Գարեգին Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսէն
- Եղիցի լոյս... նկար, Հրաչ Թօքաթլեան
- 25 տարիներու աշակերտական ներկայութեան պատկեր
- 25 տարիներու ուսուցչական կազմ

## Շնորհակալութեան խօսք մեր ընթերցողներուն

Մեծ գոհունակութեամբ «Մաշտոցի արձագանգ»-ի տարեկան այս բացառիկ թիւով կու գանք անարտելու ամսաթերթիս հրատարակման 12-րդ տարին: Գոհունակութիւն՝ կանոնաւորապէս ամսական հերթականութեամբ մեր հանդէս գալուն համար եւ անգամ մը եւս մեր ընթերցողներուն շնորհակալութեան եւ քաջալերանքին արժանի եղած ըլլալու համար:

Այս տարի «Մաշտոցի Արձագանգ»-ին բացառիկ առիթ ընծայուեցաւ հրապարակային ներկայացում կատարել: Թէեւ շատ սեղմ թիւով ներկաներու առջեւ ներկայացանք, բայց այդ առթիւ ամփոփեցինք մեր կոչումը, մեր նպատակն ու առաջ տարած աշխատանքը ու այս տուեալները սահմանելով մենք մեզի առաւել եւս ուղղութիւն տուինք:

«Մաշտոցի արձագանգ»-ը տարի մը եւս ուրեմն հանրութեան ներկայացաւ իբր ամբողջութեամբ հայերէն լեզուով, հայկական ինքնութեան ընդհանրապէս եւ հայաստանեայց եկեղեցւոյ յատկապէս վերաբերող նիւթերու մասին տարրական եւ յստակ տեղեկութիւններ հայթայթող ամսաթերթ: Յարգեցինք մեր ժողովրդական ինքնութիւնը եւ մնացինք պարզ լեզուով արտայայտուող եւ ոչ վերլուծական բովանդակութեամբ հրատարակութիւն մը: Մեր լայնատարած եւ տարբեր տարիքի եւ մակարդակներու ընթերցողներ ունենալը կը պարտինք այս ժողովրդական նկարագրին ու կը շարունակենք այդ ուղղութեամբ:

Սակայն մեր գոյութիւնն ու յարատեւութիւնը իմաստ եւ նպատակ պիտի չունենային եթէ չըլլային մեր հաւատարիմ ընթերցողները, Գանատայի մէջ թէ այլուր, որոնց մենք կը հասնինք մեր օրինակներու բաշխումով կամ համացանցի ցրումով: Մեր ընթերցողները մեր գոյութեան՝ իսկ իմաստ տուողներն են եւ անոնք են որ կեանք եւ հոգի կու տան մեր այլապէս անկենդան գրութիւններուն: Եւ այդ իսկ պատճառաւ խորին շնորհակալութեամբ կ'ուզենք արտայայտուիլ, սիրելի ընթերցողներ: Շնորհակալութիւն որ ժամանակ տրամադրեցիք մեզ ընթեռնելու, ձեզմէ շատեր ժամանակ տրամադրեցին մեզ ունկնդրելու, իսկ ուրիշներ ժամանակ տրամադրեցին գրութեամբ կամ խօսքով իրենց կարծիքն ու ընդհանրապէս քաջալերանքը փոխանցելու:

Շնորհակալութիւն եւ նորէն զիրար ընթեռնելու սպասումով, ձեզի կը մաղթենք բարի արձակուրդ:

Շաղիկ Պոյանեան

## Գիր Օրհնութեան

### Ս. Յակոբ Առաջնորդանիստ Մայր Եկեղեցույ Կիրակնօրեայ Դպրոցի 25-ամեակին Առիթով

Ազգային կարեւոր իրադարձութիւններով եւ հոգեւորոգ վերանդարձումներով լի տարի մըն է 2005 թուականը՝ Հայոց Գրերու Գիտի 1600-ամեակ, Մեծ Ծանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Դպրեվանքի եւ Կիրակնօրեայ Դպրոցներու հաստատման 75-ամեակ, Մեծ Եղեռնի ցեղասպանութեան եւ Հայոց Նահատակութեան 90-ամեակ եւ նաեւ Մոնթրէալի Ս. Յակոբ Առաջնորդանիստ Մայր Եկեղեցույ համայնքին համար յատկապէս՝ Ս. Յակոբ Եկեղեցույ Կիրակնօրեայ Դպրոցի հաստատման 25-ամեակ:

Այս բոլոր տարեդարձները անշատաբար եւ հաւաքական կերպով կոչուած են մեզ հրաւիրելու յատուկ խորհողութեան անոնց հայ կեանքին մէջ ունեցած կենսական նշանակութեան եւ դերակատարութեան եւ մեր այսօրուան ու վաղուան առողջ կազմակերպումին մէջ ունենալիք կենսական կարեւորութեան:

Այս բոլոր իմաստներով այս տարին յոյժ նշանակալից տարի մըն է:

Յաճախ եւ շատերս վերոյիշեալ այս կենսական դէպքերուն եւ դարեր ու տարիներ շարունակ մեր հայու ինքնութիւնն ու Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցույ զաւակը ըլլալու իրողութիւնը դրոշմող, զսպանակող ընծայաբերութեանց քովէն պիտի անցնիք անտեղեակ կամ անտարբեր թաղուած մեր կեանքի առօրեայ եռուզերին ու թոհուփոհին մէջ:

Նոր օրերու մեր կեանքին ցաւագին ու դժբախտ իրականութեանց մաս կը կազմէ այս երեւոյթը, որ աննշմար կը սղոսկի մեր համայնքներէն ներս եւ թագուն՝ կը սպառնայ մեր գոյապայքարին:

Մեր ազգի եւ գաղութի կարեւորագոյն իրադարձութիւններուն եւ տօներուն ճշմարիտ անդրադարձումն ու նշումը ոչ դասախօսութեանց եւ ոչ ալ խրախճալից տօնախմբութիւններ կազմակերպելու մէջ կը կայանայ, այլ ամէն բանէ առաջ եւ վեր անոնց դարաւոր խորհուրդը, անոնց հաստատութեան եւ գոյութեան նպատակը՝ անհատապէս ու հաւաքականօրէն մերը ընելն է, անոնց շունչով եւ պատգամով ապրիլն ու գործելն է:

Մեր Տէր Քրիստոս ըսաւ.

«Ես եւ Հայր իմ մի եմք» (Յովհ. Ժ. 30):

---

**Խորունկ պատգամ մը կայ այս կարճ ու պարզ նախադասութեան մէջ:**

Մէկ ըլլալու համար մեր հօրը հետ պէտք է լսենք մեր հօր ձայնը, այնքան հարազատօրէն պէտք է լսենք որ կարենանք մեզ շրջապատող աղմուկին մէջ զանազանել ու ճանչնալ անոր ձայնը ու այնքան մտերմօրէն պէտք է ճանչնանք այդ ձայնը, որ կարենան անոր հաւատամօրէն հետեւիլ՝ այսինքն անոր պէս հաւատալ եւ անոր պէս գործել:

Ազգային իրադարձութիւն մը կամ տօն մը նշել իր խորքին մէջ կը նշանակէ անոր դարաւոր խորհուրդը, անոր գաղափարական նշանակութիւնը մերը ընել, մեր կեանքին միախառնել, մեր կեանքին ընթացքը դարձնել՝ այլ խօսքով մեր Տիրոջ պատգամին համաձայն՝ Մէկ ըլլալ մեր Հայրերուն հետ:

Մեր հայրերուն հետ մէկ ըլլալ՝ երբ գրեթէ գիտով եւ Աստուածաշունչի թարգմանութեամբ անոնք կը պայքարին ուժացումին եւ օտարամոլութեան դէմ, երբ անոնք կը պայքարին հեթանոսութեան կեղծ աստուածներուն դէմ: Մեր հայրերուն հետ մէկ ըլլալ՝ երբ անոնք Աւարայրէն մինչեւ Մեծ Եղեռն ու մինչեւ Սարդարապատ եւ Արցախ անոնք իրենց կեանքով եւ արիւնով կը պայքարին իրենց ազգային ինքնիրոյնութեան եւ արժանապատուութեան համար, իրենց կեանքի եւ ընտանիքի բարոյական արժէքներուն համար, հայրենիքին համար, ազատութեան համար, մեր պատմութեան ու մեր հաւատքին համար: Մեր հայրերուն հետ ըլլալ կը նշանակէ անոնց իտեալներով, անոնց տեսիլքներու եւ անոնց սրտի զգացողութեամբը ապրիլ եւ մանաւանդ գործել՝ ստեղծագործել:

Այս բոլորը առաջին հերթին կ'ենթադրեն ընտանեկան կեանք, ընտանեկան դաստիարակութիւն եւ ազգային գիտակից եւ յստակ ուղղութիւն, որու մաս պիտի կազմեն ընտանիքը, դպրոցը, կազմակերպութիւններն ու եկեղեցին: Առանց այս բոլորին միասնական եւ համադաշնուած գործակցութեանը եւ ճիգին մեր աշխատանքները պիտի ջլատուին եւ դառնան ապարդիւն:

Հոս կ'ուզեմ վերջիշեցնել իմ անցեալ տարուայ գրութեանէս կարեւոր հատուած մը, որովհետեւ կը հաւատամ, որ հոն արտայայտուած մտածումները նոյնքան իրաւ եւ պատշաճ են նաեւ այսօր երբ կը տօնախմբենք Ս. Յակոբ Առաջնորդանիստ Մայր Եկեղեցույ Կիրակնօրեայ Դպրոցի հիմնադրութեան եւ առաքելութեանի նուիրեալ ծառայութեան 25-ամեակը:

Մանուկի մը առողջ աճումին ու ազգին ու մարդկային ընկերութեան արժանաւոր զաւակը ըլլալու գրաւականը անոր առողջ դաստիարակութիւն մը ջամփելուն մէջն է:

«Դաստիարակութիւն» հասկացողութիւնը բարդ ու շարունակական ընթացք

մըն է, իրականութեան մէջ մարդ էակը իր կեանքի ամբողջ տեսողութիւնը գիտակից ու անգիտակից դաստիարակութեան հոլովոյթին ենթակայ է:

Սակայն այդ դաստիարակութեան բեղմնաւոր ու կենսական շրջանը մանկութիւնն ու պատանեկութիւնն է, եւ կ'իրագործուի ընտանիք, դպրոց ու եկեղեցի երրորդութեան ճշմարիտ ու դաշն համագործակցութեամբը:

**ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑԸ** ու հոն ջամբուած քրիստոնէական դաստիարակութիւնը կը կազմեն հանդիպման վայրը այդ երրորդութեան: Ընտանիքը, դպրոցն ու եկեղեցին՝ իւրաքանչիւրը պէտք է ստանձնէ իր պատասխանատուութիւնը:

Յստակ եւ հասկնալի են, որ ծնողները ծանրաբեռնուած են կենսապայքարի պարտաւորութիւններով, դպրոցները՝ խճողուած ծրագիրներով ու եկեղեցին ու եկեղեցականները առօրեայ պարտաւորութիւններով, սակայն եկէք անկեղծ ըլլանք՝ ո՞ր մէկ ծնողքը կարելիութիւն չունի Կիրակի օրը կէս ժամ իր զակին տրամադրելու եւ զայն Կիրակնօրեայ Դպրոց բերելու, ո՞ր մէկ դպրոցը անկարելիութեան դիմաց կը գտնուի կրօնական ու բարոյական դաստիարակութեան տեղ գտնելու իր ծրագրին մէջ, եւ վերջապէս ո՞ր եկեղեցին ու եկեղեցականը դժուարութիւնը պիտի ունենայ ժամանակ գտնելու իր առաքելութեան ամէնէն կենսական հարցովը՝ հաւատաւոր մարդու պատրաստութեամբը զբաղելու, անկեղծօրէն՝ ոչ մէկը:

Քրիստոնէական դաստիարակութեան նուիրուած մարմիններուն, Կիրակնօրեայ Դպրոցի նուիրեալ ուսուցիչ-ուսուցչուհիներուն ու երախտարժան ու մեծապէս գնահատելի տղոց ու աղջիկներուն, որ ի զարմանս շատերուն, այս անտեսուած առաքելութեան նուիրած են իրենց հոգին ու ժամանակը, կը ներկայացնենք մեր անխառն գնահատանքն ու խոր երախտագիտութիւնը, մեծ սիրոյ մը արդիւնքն ու արտայայտութիւնը եղող իրենց նուիրումին համար:

Մեր լաւագոյն բարեմաղթութիւններն ու Օրհնութիւնները Ս. Յակոբ 25-ամեայ Կիրակնօրեայ Դպրոցին, անոր անցեալի ու ներկայի տնօրէններուն եւ ուսուցիչ-ուսուցչուհիներուն եւ սիրելի աշակերտութեան, Աստուծոյ հովանին անպակաս ըլլայ եւ բեղմնաւորէ անոնց հաւատքն ու առաքելութիւնը Ի սպաս Հայ Եկեղեցոյ պայծառութեան:

Աղօթարար՝

ԽԱԺԱԿ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Առաջնորդ

Փանատայի Հայոց Թեմին

## Խօսք Հովիւին եւ հոգաբարձութեան

Ս. Յակոբ Կիրակնօրեայի սիրելի տնօրէնութիւն, ուսուցչական կազմ եւ աշակերտ-աշակերտուհիներ,

Այս տարեշրջանը եւս կրցաք դարձնել հոգեւոր իմաստի ծաղկման ժամանակ մը:

Համայն աշխարհի հայութեան հետ մեր համայնքն ալ Մեծ Եղեռնի 90-ամեակը եւ Հայ Գիրերու Գիւտին 1600-ամեակը յիշատակեց զանազան ձեռնարկներով: Ու տակաւին մինչեւ տարեվերջ որոշ ծրագիրներ պիտի շարունակեն մեզ անոնց ծիրին մէջ պահել:

Մեծ Եղեռնը ոչ թէ միայն հայութեան ահաւոր աղէտը եղաւ, այլեւ անիկա ահաւոր աղէտը եղաւ համայն մարդկութեան, ներառեալ թուրքին: Մեր աղօթքը եւ ճիգը ըլլայ, որ հոգեւոր իմաստութեամբ դարմանուին հոգիները բոլոր մարդոց. մարդ էակը արժանի է սիրոյ, յարգանքի եւ խաղաղ կեանքի:

Հայ Գիրերու Գիւտին 1600-ամեակը ըստ էութեան ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ իրաւ աղբիւր մը հոգեւոր իմաստութեամբ ներշնչուելու, դարմանուելու: Վստահաբար մեր Կիրակնօրեան Հայ Գիրերու Գիւտին հաղորդութեամբ սնանեցաւ նաեւ այս տարի:

Համայնքիս համար յատուկ ուրախութիւն է, որ Ս. Յակոբ Կիրակնօրեան այս տարի բոլորեց իր ստեղծման 25-ամեակը: Ան իր առաջին օրէն մինչեւ այս օրս օրհնութիւն մըն է համայնքիս: Ի՞նչ լաւ պիտի ըլլար, որ համայնքէս աւելի մեծ թիւով երախաներ ամէն Կիրակի կանոնաւորաբար յաճախէին Կիրակնօրեայ եւ այնտեղ թրծուելով՝ գային ու ծառայէին եկեղեցւոյ հոգեւոր բազմաթիւ եւ բազմազան կարիքներուն: Ամէն պարագայի, այդ յոյսը վառ կը պահենք եւ կը քաջալերենք մեր Կիրակնօրեան, անոր տնօրէնութեան եւ ուսուցչական կազմին նախանձախնդիր աշխատանքը, ծնողներուն վստահութիւնը եւ աշակերտներուն սէրը:

Գիտենք, որ Կիրակնօրեայ հնոցէն ոսկիները իրենց մաքրութեան պիտի հասնին:

*Հովիւ եւ Հոգաբարձութիւն  
Ս. Յակոբ Առաջնորդանիստ Մայր Եկեղեցւոյ*

## 25-ամեակ արծաթեա՞յ

Արծաթեային վրայ հարցման նշան դրի գիտակցաբար. արդարեւ՝ երբ մեր Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ դպրոցի 25-ամեակը կը տօնենք, կ'ըսենք Արծաթեայ տարեդարձ եւ շարունակաբար՝ որեւէ հաստատութեան կամ ամուսնութեան 50-ամեակը եթէ պիտի նշենք, կ'ըսենք Ոսկեայ եւ 75-ամեակը՝ Ադամանդեայ: Ու սա պահուս երբ աչքիս աղջեւ կը պատկերանայ այն ահաւոր դժուարութիւնները, որոնց քաջաբար դիմագրաւեց Կիրակնօրան իր սկզբնական շրջանին, ամենայն իրաւունքով այս տարեդարձը պիտի կոչեմ Ադամանդեայ:

Հոս չեմ ուզեր դարձեալ կրկնել թէ ինչպիսի դժուարութիւններ էին անոնք որոնց ընդմէջէն կատարեալ համբերութեամբ եւ անսահման նուիրումով նահատակուեցան եկող ու գացող բոլոր տնօրէններն ու ուսուցիչները: Միայն սաքանը կրնամ ըսել թէ եթէ Աստուծոյ հովանին ու առաջնորդութիւնը չըլլար, մարդկային միջոցներով անկարելի էր որ այս սուրբ եւ նուիրական գործը շարունակուէր 25 տարի եւ հասնէր այսօրուան համեմատաբար բարգաւաճ վիճակին:

Անցնող այս դժուարին տարիներուն ո՞վ կրնար երեւակայել թէ օր մը, շնորհիւ տնօրէնութեան եւ ափ մը նուիրեալներու, մեր կիրակնօրեան իր կայքէջը պիտի ունենար եւ հազարաւոր տուններէ ներս մուտք գործելով Աստուծոյ պատգամը պիտի փոխանցէր ոչ միայն փոքրերու եւ պատանհներու, այլ ամէն տարիքի մարդոց: Այո, առանց բառերը ծամծմելու կ'ըսեմ թէ հրաշք է այս, որ մեր ժողովուրդէն կը պահանջէ առաւել հետաքրքրութիւն եւ գործօն մասնակցութիւն՝ որպէսզի շատ աւելի թիւով փոքրեր ուղղակի, ամէն կիրակի յաճախեն Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ դպրոցը, ու այնտեղէն ստանան արտաքին աշխարհի ապականութեան դէմ պայքարելու ընտիր նկարագիր եւ գիտակից քաջութիւն:

Աստուծոյ փառք տալով այս հանգրուանին համար, ի խորոց սրտի կ'աղօթեմ ամենակալին որ իր օրհնութիւնը անպակաս ընէ թէ՛ Կիրակնօրեային եւ թէ՛ բոլոր նուիրեալներու վրայէն: Վարձքը կատար բոլոր աշխատողներուն եւ բազմաթիւ 25-ամեակներ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ դպրոցին :

Հայրական օրհնութեամբ աղօթարար՝  
Տէր Արմէն Աւագ Քահանայ Իշխանեան

## Կիրակնօրեայ դպրոցի քսանըփինգամեակը

Աստուծոյ փառք կու տանք Սուրբ Յակոբ Եկեղեցիի Կիրակնօրեայ դպրոցին քսանըփինգ տարիներուն համար որ մեզի շնորհեց: Այս կարեւոր եւ իմաստալից դէպք մըն է: Սակայն նոյն ատեն հարց տալու ենք թէ ի՞նչ է իմաստը եւ արժէքը կիրակնօրեայ դպրոցին՝ որ անոր քարոզող դարու ծառայութիւնը կը յիշատակենք:

Առաջին, կիրակնօրեայ դպրոցին իմաստը եւ արժէքը կը կայանայ այն բանին մէջ թէ հոն է որ մանուկը կը սկսի սորվիլ մեր գեղեցիկ ու երկնահամ լեզուով՝ Աստուածաշունչի եւ Յիսուսի մասին: Կիրակնօրեայ դպրոցին մէջն է որ ան կը սորվի Սուրբ Գիրքի պատմութիւնները՝ աշխարհի ստեղծագործութեան, ջրհեղեղի, Բաբելոնի աշտարակին եւ մարդոց լեզուներու բաժանումին մասին: Հոն է որ կը սորվի իր հայրերուն եւ նախնիքներուն հաւատքին մասին, Հայ ազգի հաւատքի հերոսներուն մասին՝ Սուրբ Սահակի եւ Սուրբ Մեսրոպի մասին, Վարդանի եւ քաջարի զինուորներուն մասին:

Երկրորդ, Կիրակնօրեայ դպրոցն է որ կը պատրաստէ եկեղեցի յաճախողներու նոր սերունդը: Իրենց զաւակները կիրակնօրեայ դրկելով ծնողները իրենք եւս կը կապուին եկեղեցիին: Այն եկեղեցին որ կիրակնօրեայ դպրոց չունի մեռած եկեղեցի մըն է կամ մեռնելու վրայ է: Անոր համար Աստուծոյ փառք կու տանք Սուրբ Յակոբ Եկեղեցիի Կիրակնօրեայ դպրոցին համար:

Աստուած զօրացնէ կիրակնօրեայ դպրոցին տեսուչն ու ուսուցչական կազմը, հոգեւոր հովիւ տէր հայրը, եւ Գանատահայոց բարեջան առաջնորդ սրբազանը: Մանաւանդ կ'աղօթեմ որ Աստուած օրհնէ մեր Հայ ազգը ի սփիւռս աշխարհի եւ պահէ զայն սատանային բոլոր չար հնարքներէն:

Վեր. Դոկտ. Մանուէլ Մ. Ծինպաշեան  
Միացեալ Աստուածաշնչական ընկերութիւններ  
Թարգմանութեան խորհրդական

Պատուարժան Տեսչութիւն եւ Ուսուցչական կազմ  
Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ Դպրոցի  
Որ ի Մոնթրէալ - Գանատա

Սիրելի Տեսչութիւն եւ Ուսուցչական կազմ,

Սրտի անհուն ուրախութեամբ եւ ցնծութեամբ իմացայ, թէ արդէն հասած է պահը նշելու Գանատայի, Մոնթրէալ քաղաքի մէջ գործող եւ ներգործող Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ Դպրոցի 25 ամեակը:

Սա գաղափարը անմիջապէս կը յիշեցնէ իւրաքանչիւրիս, մանաւանդ որպէս Աւետարանի աշակերտներ, Քրիստոսի առակ խօսքը, որ կ'ըսէր՝ մէկի փոխարէն երեսուն, վաթսուն եւ հարիւր արդիւնք պիտի տայ: Սա կը նշանակէ, այնպէս ինչպէս Սերմնացանը իր ափին մէջ առած սերմը ցանեց, ու այդ սերմը ինկաւ պարարտ հողի մէջ, որպէսզի կարենար երեսուն, վաթսուն եւ հարիւրապատիկ պտուղ տալ, այնպէս ալ Դուք սիրելի Տեսչութիւն եւ Ուսուցչական կազմ, Դուք ալ ձեր սրտերուն մէջ եղած Աստուծոյ խօսքը որպէս սերմնահատիկ ցանեցիք այն անդաստանին մէջ, որ մեր փոքրիկներն են:

Սիրելի Աստուծոյ գործակիցներ, Պօղոս Առաքելի բառերով՝ շարունակեցէք ցանել, որովհետեւ՝ «վերջին հաշուով բոլորս ալ Աստուծոյ պաշտօնեաներն ենք, որոնց վստահուած է Աստուծոյ գործը: Այլեւս ո՛չ տնկողը կարելորութիւն մը կը ներկայացնէ, ո՛չ ալ ջրողը, այլ աճեցնողը՝ Աստուած»:

Այս մտածումներով, թող Աստուծոյ օրհնութիւնը ընդմիշտ Ձեզի հետ ըլլայ: Սուրբ Հոգիին շնորհքները առատապէս թող Ձեզ պայծառացնեն, որպէսզի աւարտին Աստուծոյ պաշտօնեան անչնալիք բան չունենայ, այլ ըսէ. «Ձոր ինչ պարտ է առնել, արարաք»:

Հետեւաբար, «Թող մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը, Հօր Աստուծոյ սէրը եւ Սուրբ Հոգիին հաղորդութիւնը ձեր բոլորին հետ ըլլան: Ամէն»:

Աղօթարար՝  
Մաշտոց Վրդ. Զօպանեան

Վարիչ Տնօրէն Հայց. Եկեղեց.  
Կիրակնօրեայ Դպրոցներու

## ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Փառք կու տանք Աստուծոյ, որ այս տարի եւս կրցանք Կիրակնօրեայ Դպրոց ունենալ եւ աւարտել մեր 25րդ տարեշրջանը: Այս տարի նաեւ 12րդ տարեդարձն է մեր ամսաթերթին՝ «Մաշտոցի Արձագանգ»ին եւ 5րդ տարեդարձն է մեր Կայքէջին՝ [www.sourphagop.org](http://www.sourphagop.org) ին: Այս տարի նաեւ, առաջին անգամ ըլլալով ունինք Երկրորդականի աւարտական մը:

Այս 25 տարիներու ընթացքին հակառակ զանազան խոչընդոտներու եւ շնորհիւ անձնուէր եւ անշահախնդիր ուսուցչուհիներու եւ ուսուցիչներու, տնօրինուհիներու եւ տնօրէններու, Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւններու, եւ օժանդակ մարմիններու՝ մեր Կիրակնօրեայ Դպրոցը հարիւրաւոր հայ մանուկներու Քրիստոնէական Դաստիարակութիւն ջամբեց՝ Աստուածաշունչի ոգիով, գաղափարներով, բարոյական սկզբունքներով եւ ճշմարտութիւններով. Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ հարազատ շունչով, աղօթքներով եւ շարականներով: Եւ տարածուելով Կիրակնօրեայի սահմաններէն շատ անդին, ամսաթերթի եւ կայքէջի միջոցաւ հասաւ հայերու աշխարհի հինգ ձամաբամասերուն վրայ:

**«Զգեցէք որ մանուկները ինծի գան, արգելք մի՛ ըլլաք անոնց, որովհետեւ այդպիսիներուն է Աստուծոյ արքայութիւնը»**

Մարկոսի Աւետարանին 10.14 ին մէջ կը կարդանք Յիսուսի այս խօսքերը, որոնք 76 տարիներ առաջ դարձան նշանաբանը Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ Դպրոցներուն: Երջանկայիշատակ Սահակ Բ. Խապայեան Կաթողիկոսը շատ լաւ գիտէր թէ Եղեռնին եւ Կիլիկիոյ պարպումին յաջորդող սերունդին փրկութիւնը կը կայանար դէպի Քրիստոս երթալուն մէջ: Եւ այսպէս, Կիլիկիոյ պարպումէն 6 տարի ետք կը հիմնուէր Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ Դպրոցները: Իր սկզբնական օրերուն Կիրակնօրեայ Դպրոցները կ'ունենան իր հակառակորդները սակայն Սահակ Կաթողիկոս իմաստութեամբ առաջքը կ'առնէ եւ 1930 Յունիս 28-ին կը հրապարակէ իր Կոնդակը ու կը յորդորէ եւ կը հրահանգէ որ ամէն տեղ Կիրակնօրեայ Դպրոցներ հաստատուին՝ հայ մանուկներու կրօնաբարոյական դաստիարակութեան համար:

Մեր Սուրբ Յակոբ Եկեղեցիի հիմնադրութենէն մօտաւորապէս 20 տարի ետք միայն կարելի կըլլար հիմնել մեր Կիրակնօրեայ Դպրոցը: Սակայն իր հիմնադրութենէն ի վեր Կիրակնօրեայ Դպրոցը շարունակած է իր առաքելութիւնը ընդլայնելով իր աշխատանքի դաշտը ժամանակի ընթացքին, հակառակ շատ մը արգելքներու:

**Հայ Գիրերու Գիւտի 1600- ամեակ եւ «Մաշտոցի Արձագանգ»**

Այս տարի, երբ կը տօնենք Հայ Գիրերու Գիւտին 1600-ամեակը ուրախութեամբ կը հաստատենք թէ մենք տակաւին մեր դասաւանդութիւնները հայերէնով կ'ընենք: Եւ երթալով անկէ անդին մենք 12րդ տարին ըլլալով կը հրատարենք «Մաշտոցի Արձագանգ»ը եւ այսպիսով մեր հաւատարմութիւնը կը ցուցնենք հանդէպ մեր Այբուբենին: Մեզի համար նախաապաման է Հայերէնով աղօթել, Հայերէնով կարդալ մեր Հայագրեալ Աստուածաշունչը: Մենք կ'ուզենք եւ կ'աշխատինք որ մեր աշակերտներու շրթունքները հայերէնով բացուին եւ սորվին մեր հայանուագ շարականները:

**Հայ Գիրերու Գիւտի 1600- ամեակ եւ [www.sourphagop.org](http://www.sourphagop.org)**

Մեզի համար Հայ Գիրերու Գիւտի 1600- ամեակը խրախնալից տօնախմբութիւններ

կազմակերպելու դրդապատճառ չէ, այլ մղիչ ուժ անելի եւս Հայերէնով հաղորդակցելու իրարու հետ: Մենք մեր 1600-ամեակի պատրաստութիւնները սկսանք 5 տարիներէ ի վեր, երբ որոշում առինք մեր կայքէջը Հայերէնով ընելու: Մենք մեզի պատասխանատուութիւն տուինք յանելալ աշխատանք տանելու որպէսզի հայ պատանին եւ երիտասարդը առիթը ունենայ Հայերէնով սորվելու Իր Եկեղեցոյ եւ Սուրբերոն մասին եւ հայերէնով կարդալու իր Հայրերուն թարգմանած Աստուածաշունչը:

### **Մեծ Եղեռնի 90-ամեակ եւ Կիրակնօրեայ Դպրոց**

Մենք կը հաւատանք թէ Հայօրէն ապրիլն է մեր մեծ Եղեռնի զոհերուն անմահ յիշատակը ոգեկոչելու լաւագոյն եղանակը: Այսօր հիւսիսային ամերիկայի մէջ երբ օրէ օր մենք անելի եւ անելի կը նախընտրենք հիւսիսային ամերիկեան բարքերը, մեր հայկականութիւնն է որ տեղի կու տայ: Մեր Կիրակնօրեայ Դպրոցը այս բոլորին մէջ ովասիս մըն է ուր մանուկն ու պատանին շաբաթական երկու ժամուայ համար կը հեռանան աշխարհի իրականութենէն, հասնելու համար Քրիստոսի ճշմարտութեան: Որովհետեւ Յիսուս կ'ըսէ «Ես եկայ՝ որպէսզի կեանք ունենան եւ լեցուն կեանք ունենան»:

### **Կիրակնօրեայ Դպրոց 25-ամեակէն անդին**

Անցեալի փառքերը ապագայ յաջողութիւններ չեն կրնար երաշխաւորել: 1,700 տարիներ առաջ Հայաստանի մէջ Քրիստոնէութիւնը որպէս պետական կրօնք ընդունիլը մեր ներկայ սերունդին Քրիստոնէական Դաստիարակութիւնը չի կրնար երաշխաւորել: Մեր Կիրակնօրեայ Դպրոցին 25-ամեակի տօնակատարութիւնը չի կրնար վստահեցնել թէ մենք 25 տարիներ ետք դարձեալ հոս պիտի հաւաքուինք տօնելու համար դպրոցին 50-ամեակը:

Հեռու եւ միջին ապագայի համար մտապատկեր (vision) կամ ծրագիրներ ունենալը չի բաւեր, այլ պէտք է նաեւ գործադրութեան դնել: Մենք որպէս Կիրակնօրեայ Դպրոց կ'ընենք մեր կարելին, սակայն շատ բաներ մեր պիտոճէի սահմաններէն դուրս են եւ կը պահանջեն մասնակցութիւնը Հայաստանեայց Եկեղեցոյ պատկանող տարբեր մարմիններուն: Հոս կը ներկայացնենք, մեր Կիրակնօրեայ Դպրոցին պէտքերը յաջորդ 25 տարիներուն:

- **Նոր Ծրագիրներու մշակում եւ գործադրութիւն օգտագործելով արդի միջոցներ**
- **Նոր դասագիրքերու պատրաստութիւն**
- **Ուսուցիչներու կազմաւորման յատուկ նախաձեռնութիւններ**
- **Կիրակնօրեայ Դպրոցի ժամերէն դուրս, պատանիներու եւ երիտասարդներու**

**համար կազմակերպուած ընկերային համախմբում Եկեղեցոյ շուրթին տակ:**

Մեր փափաքն ու մաղթանքն է, որ այս 25-ամեակը առիթ մը ըլլայ մեր Եկեղեցոյ բոլոր մարմիններուն ստանցնելու իրենց պարտականութիւնը՝ պաշտպանելու, պահպանելու եւ նոր իրագործումներով դէպի նոր հորիզոններ ու նոր բարձունքներ առաջնորդելու մեր Կիրակնօրեայ Դպրոցը:

**Տնօրէնութիւն եւ Ուսուցչական կազմ**

## Ողջոյն «Մաշտոցի Արձագանգ»-ի 12-ամեակին

Երբ աչքիս առջեւ կը բերեմ «Մաշտոցի արձագանգ»-ի սկզբնաւորութիւնը եւ այսօրուն ներկայացուցած պատկերը, հոգիս հրճուանքով կը բերկրի ի տեսանոր արձանագրած բացառիկ յաջողութեան՝ ըլլայ տեսքով եւ բովանդակութեամբ, ու չեմ կրնար զսպել գնահատանքի ամենաջերմ զգացումներս արտայայտելու բոլոր անոնց որոնք աշխատեցան եւ դեռ կ'աշխատին «Մաշտոցի Արձագանգ»-ը դարձնել իսկապէս ամէն դասակարգի պատկանող անձանց հոգեւոր պահանջքները գոհացնող բեմի: Վարձքը կատար բոլորին, բայց յատկապէս խմբագիր Ծաղիկ Պոյաճեանի որ իր մասնագիտական բոլոր կարելիութիւնները ի սպաս դրած է այս նուիրական գործին:

Արդարեւ, հարուստ գանձարան մըն է «Մաշտոցի Արձագանգ»-ի բովանդակութիւնը իր բազմակողմանի նիւթերով, որու շնորհիւ ընթերցողը շատ դիրութեամբ կրնայ իր Աստուածաշնչական գիտելիքները ճոխացնել՝ որովհետեւ թերթին պատասխանատուները կը դրսեւորեն բացառիկ կարողութիւն, շօշափուած նիւթերը հաճելի եւ դիրահասկնալի կերպով ներկայացնելու:

Որքան պիտի ցանկայի որ այս պարբերականը կարենար հասնիլ մեր ժողովուրդի բոլոր զաւակներուն, որպէսզի անոր էջերէն ճառագայթող պայծառ լոյսով ու կենսաբեր սնունդով կազդուրուած շարականագրին հետ գոչէին. – Ծաշակեցէք եւ տեսէք զի քաղցր է Տէր: Այո, ամէն մէկս ճաշակենք եւ անպայման պիտի տեսնենք թէ «Մաշտոցի Արձագանգ»-ը քաղցր է՝ Աստուծոյ խօսքով եւ շունչով յագեցած:

Ապրին այս աստուծահաճոյ եւ նուիրական գործին զինուորագրուած բոլոր աշխատողները. թող Ամենակարողն Աստուած վարձահատոյց ըլլայ բոլորին, իսկ երկար երկար կեանք պարգեւէ «Մաշտոցի Արձագանգ»-ին որպէսզի ան ընդերկար լուսատու փարոս դառնայ Աստուծոյ խօսքին կարօտ մեր ժողովուրդին:

Աղօթարար՝  
Տէր Արմէն Աւագ Քահանայ Իշխանեան

## Ծանօթացում «Մաշտոցի Արձագանգ»-ի հետ

«Մաշտոցի արձագանգ»-ը իր ներկայ ձեւին տակ ծնունդ առաւ պարզ հետաքրքրութենէ մը որ շինիչ հանդիսացաւ ըլլալ: Հետաքրքրութիւն տարրական եւ պարզ, եւ միաժամանակ յստակ պատասխան գտնելու համար հայկական ինքնութեան շուրջ դարձող հարցումներու:

Սակայն որովհետեւ հետաքրքրութիւնը շատ տարբեր եւ թիւով մեծ նիւթերու շուրջ կրնայ դառնալ, «Մաշտոցի արձագանգ»-ը իր հետաքրքրութեան տուաւ յատուկ ուղղութիւն, կեդրոնանալով քրիստոնէութեան եւ մեր եկեղեցւոյ վերաբերող նիւթերուն: Եւ այսպէս, մեր ամսաթերթին մէջ արծարծուող նիւթերը կը վերաբերին առաքելական եկեղեցւոյ տօնացոյցին, պատարագին եւ հոն կատարուող ծիսակատարութեան, կրօնապատմական դէմքերուն եւ տօնելի սուրբերուն:

Իւրաքանչիւր անհատ որ պիտի մեկնի այսպիսի հետաքրքրութենէ մը անմիջապէս պիտի անդրադառնայ թէ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ մասին տեղեկութիւնները առհասարակ չեն տարածուած եւ մանաւանդ մատչելի եւ դիւրահաս ձեւով չեն ամփոփուած:

«Մաշտոցի անձագանգ»-ը որոշ չափով այս պակասը կ'ամբողջացնէ: Մենք ալ գիտենք եւ մեր ընթերցողներն ալ վստահաբար կ'անդրադառնան թէ «Մաշտոցի արձագանգ»-ը Համայնագիտարանի մը գիտական մօտեցումն ու ճշգրտութիւնը չունի, եւ թէեւ համացանցի միջոցաւ լայնօրէն սփռուած է բայց համացանցի ամբողջ տարածքը չունի: Այս բոլորով հանդերձ համոզուած ենք որ կը պատասխանէ այս պակասին: Ան հայերէն լեզուով, հայկական ինքնութեան ընդհանրապէս եւ հայաստանեայց եկեղեցւոյ յատկապէս վերաբերող նիւթերու մասին տարրական եւ յստակ տեղեկութիւններ կը հայթայթէ:

### «Մաշտոցի արձագանգ»-ը իբրեւ բովանդակութիւն

«Մաշտոցի արձագանգ»-ը վերլուծական բովանդակութիւն գրեթէ չունի: Ան համադրական է- synthetic եւ ոչ վերլուծական- analytic: Տեղեկատուական կ'ուզէ մնալ եւ այդ պատճառաւ ընդհանրապէս սահմանումներով եւ տարրական գիտելիքներով կը բաւարարուի: Կ'ուզենք նաեւ ժողովրդային ամսաթերթ մը ըլլալ, եւ մատչելի մնալ բոլոր մակարդակի մարդոց, թէ՛ գիտութեան մակարդակի, թէ՛ հայերէն լեզուական մակարդակի տեսակետէ:

### «Մաշտոցի արձագանգ»-ի ներկայացման ձեւը

Ինչպէս տեսանք, ամսաթերթի ձգտումն է ըլլալ տեղեկատուական, տարրական, ժողովրդային: Յարգելու համար այս նպատակը կը փորձենք ներկայացման ձեւը պատշաճեցնել այս յատկանիշներուն:

Ամենէն առաջ եւ նախապայման է որ լեզուն պահենք պարզ եւ խուսափինք ընդհանուրին անհաս կամ յաւակնոտ բառամթերք գործածելէ: Նկատի կ'առնենք մեծ կարեւորութեամբ որ «Մաշտոցի արձագանգ»-ը ձեռքը կ'անցնի ամէն տարիքի անձերու, մանուկ, պատանի եւ չափահաս եւ այդ իսկ պատճառաւ կ'ուզենք զայն ընդհանուրին կողմէն հասկնալի պահել:

Մեր ամսաթերթի ներկայացման ձեւին մէջ նաեւ նկատի կ'առնենք այն իրողութիւնը որն է տարբեր տարիքի եւ կարողութիւններով ընթերցողին կեդրոնացումն ու ուշադրութիւնը լարուած պահել: Այդ նպատակով յօդուածները կարճ են, կէս կամ մէկ էջ, ներառ եալ նկարը:

Գալով Էջադրման կ'ուզենք զայն շարժուն պահել, աչքին միօրինակությունէն խուսափելու համար:

Այս բոլորի պայմաններու գումարման շնորհիւ «Մաշտոցի արձագանգ»-ը մատչելի է տարբեր տարիքի եւ լեզուական տարբեր մակարդակներ եւ կարողութիւններ ունեցող անձներու:

### **«Մաշտոցի արձագանգ»-ի տարածման միջոցները**

«Մաշտոցի արձագանգ»-ը ուղղուած է առաջին հերթին Կիրակնօրեայ դպրոցի աշակերտներուն, անոնց ծնողներուն, ընտանիքի միւս անդամներուն, ընտանեկան աւելի լայն շրջանակին:

Այսպէս «Մաշտոցի արձագանգ»-ը ունի թուղթի վրայ որոշ տպաքանակ, շուրջ 150 օրինակներ, սակայն մեր ամենէն աւելի եւ տարածուն, գրեթէ համաշխարհային սփուման միջոցը կը մնայ համացանցը: Մենք ունինք մնայուն կերպով աճող ցրումի ցանկ- mailing list մը: Մեր հասցէն, [www.sourphagop.org](http://www.sourphagop.org) կը գտնուի այլ կայքէջերու վրայ իբր կապ կամ link այսպիսով կարելիութիւն ընծայելով այլ կայքէջերու ընդմէջէն հասնիլ մեր կայքէջին: Ընդհանրապէս, «Մաշտոցի արձագանգ»-ը արձագանգ գտած է Տուպայ, Աւստրալիա, Միացեալ Նահանգներ, Լիբանան, Սուրիա, Եգիպտոս, հնդկաստան, եւ այլուր:

### **Պատմական**

Բայց «Մաշտոցի արձագանգ»-ը միշտ այս ձեւը եւ հերթականութիւն չէ ունեցած: Մեր կիրակնօրեայ դպրոցի պաշտօնական պարբերաթերթը առաջին անգամ լոյս տեսած է Դեկտեմբեր 20, 1992-ին, դպրոցին իսկ աշակերտներուն գործակցութեամբ: Գրեթէ երկամսեայ դրութեամբ լոյս տեսան 13 թիւեր մինչեւ Դեկտեմբեր 1994: 1995-էն մինչեւ

2002, «Մաշտոցի արձագանգ»-ը կանոնաւորապէս հրատարակուեցաւ տարեկան թիւով մը որ կը զուգահիսէր դպրոցական տարեշրջանի աւարտին:

«Մաշտոցի արձագանգ»-ի ծննդեան 10-րդ տարեդարձին առթիւ, Տնօրէնին եւ ուսուցչական կազմին առաջարկն էր «Գործէական» ձեւով յիշատակել այս տարեդարձը: Առ այդ, «Մաշտոցի արձագանգ»-ը վերսկսաւ ամսական հերթականութեամբ հրատարակուիլ ու ստացաւ իր ներկայի ձեւը:

«Մաշտոցի արձագանգ»-ը զուտ հայերէն լեզուով բովանդակութեամբ կը ներկայանայ այնպիսի ժամանակաշրջանի մը մէջ ուր հայերէնը հայկական շրջանակներուն մէջ իսկ պահպանելը մարտահրաւերի վերածուած է:

«Մաշտոցի արձագանգ»-ը կը ներկայանայ իբր արդի ժամանակաշրջանի արուեստագիտութեան- technology հետ քայլ պահող գրականութիւն տարածող միջոց, յատկապէս իր համացանցի վրայ հրատարակուելու շնորհիւ:

Վերջապէս «Մաշտոցի արձագանգ»-ը հաւատարիմ կը մնայ մեր ազգային երկու յատկանիշներու. հայ՝ իր գործածած լեզուին շնորհիւ եւ Քրիստոնեայ՝ իր նիւթերու բնոյթին շնորհիւ:

**ՀԱԿԻՐԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ  
2004-2005 ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻ ՄԱՍԻՆ**

**Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Յակոբ Մայր Եկեղեցույ Կիրակնօրեայ Դպրոցը կը վայելէ Եկեղեցույ Հոգաբարձութեան հովանաւորութիւնը: Հոգաբարձութեան ներկայացուցիչն է Պրն. Լեւոն Պոյաճեան:**

**25-ամեակ Կիրակնօրեայ Դպրոցին**

2004-2005 տարեշրջանը դպրոցին 25րդ տարեշրջանն է: Կիրակնօրեայ Դպրոցը սկսաւ իր գործունէութիւնները Խաչվերացի Կիրակին՝ Սեպտեմբեր 14, 1980 ին եւ յաջորդական 25րդ տարեշրջանը կը բոլորէ այս տարի: Իւրաքանչիւր տարեշրջան կը սկսի Խաչվերացի Կիրակին եւ կը տեւէ մինչեւ Յունիսի երկրորդ Կիրակին: Դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն Կիրակի Օրերը 10:30-1:00: Դպրոցը ունի մանկապարտէզի 3, Նախակրթարանի 6 եւ երկրորդականի դասարաններ:

**12-ամեակ «Մաշտոցի Արձագանգ» ին**

Մեր 2004-2005 տարեշրջանի ընթացքին նաեւ հրատարակեցինք, 12րդ տարին ըլլալով, մեր պարբերաթերթը «Մաշտոցի Արձագանգ» Ամսական դրութեամբ: «Մաշտոցի Արձագանգ»-ը կը տպուի եւ կը կարդացուի աշխարհի 5 ցամաքամասներուն վրայ: «Մաշտոցի Արձագանգ»-ը PDF ձեւով կը գտնուի Համացանցի հետեւեալ էջին վրայ [www.sourphagop.org/period/barper.htm](http://www.sourphagop.org/period/barper.htm).

**5-ամեակ [www.sourphagop.org](http://www.sourphagop.org) ին**

10 Դեկտեմբեր 2000 ին, Սուրբ Յակոբի տօնին օրը, դպրոցը ունեցաւ իր կայքէջը՝ [www.sourphagop.org](http://www.sourphagop.org) Մեր կայքէջը ունի հետեւեալ բաժինները.

Ճաշու Աւետարան, Church Timeline, Daily Bible, Տօներ, Բառարան, Պարբերաթերթ, Կապեր, Կարծիքդ, Զարգացման Մրցում եւ Խաղեր: 2004-2005 տարեշրջանի ընթացքին մեր կայքէջը ունեցաւ 4,000 է աւելի այցելութիւն:

ԿԱԶՄ

**Կիրակնօրեայ Դպրոցի 2004 – 2005 տարեշրջանի իրենց կամաւոր մասնակցութիւնը կը բերեն հետեւեալները.-**

Վերժին Գեպթանճեան	Մանկապարտէզի Ա. կարգի դաստիարակ
Սալբի Բակլայեան	Մանկապարտէզի Բ. կարգի դաստիարակ
Յասմիկ Նաճարեան	Մանկապարտէզի Գ. կարգի դաստիարակ
Երան Լոշխանեան	Նախակրթարանի Ա. կարգի դաստիարակ
Վերա կարապետեան	Նախակրթարանի Բ. կարգի դաստիարակ
Գարոլ Գաբթանճեան	Նախակրթարանի Գ. կարգի դաստիարակ
Ծողիկ Նաճարեան	Նախակրթարանի Դ. կարգի դաստիարակ
Աշխէն Իշխանեան	Նախակրթարանի Ե. կարգի դաստիարակ
Յասմիկ Գանաճեան	Երկրորդականի Զ. կարգի դաստիարակ
Թորոս Պապիկեան	Երկրորդականի կարգերու դաստիարակ, Տնօրէն
Ծաղիկ Պոյաճեան	Խմբագիր «Մաշտոցի Արձագանգ» ի
Նիկոլ Դանիէլեան	Լուսանկարիչ

**Կազմը գումարեց ժողովներ որոնց ընթացքին արժարժուեցան ծրագրային, կարգապահական, արտադասարանային աշխատանքներ եւ այլ նիւթեր:**

#### **ԱՇԱԿԵՐՏԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ**

**2004-2005 տարեշրջանին արձանագրուած աշակերտութեան թիւը 100 է, իսկ շաբաթական ներկայութեան միջինն է 59 աշակերտ՝ բաժնուած 10 կարգերու:**

#### **ԴՊՐՈՑԻՆ ԱՌՕՐԵԱՆ**

**2004-2005 տարեշրջանին կիրակնօրեայ դպրոցի առօրեայ յայտագիրը կ'ընթանայ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ դպրոցներու դասաւանդական հիմնական կառուցուածքին համաձայն՝ լսարանային եւ դասարանային բաժանումներով, ուր կը դասաւանդուին Ս. գրական, ծիսական, բարոյագիտական եւ գործնական ծանօթութիւններ, գիտելիքներ եւ աղօթքներ:**

#### Լսարանային բաժին

**Տէրունական աղօթքի, մաղթանքի եւ Կիրակնօրեայ Մաղթերգէն ետք, աշակերտները կը բաժնուին 4 խումբերու:**

- Մանկապարտէզի Ա., Բ., Գ.
- Նախակրթարանի Ա. Բ. եւ Գ. դասարաններ
- Նախակրթարանի Դ. Ե. եւ Զ. դասարաններ
- Երկրորդականի Ա., Բ., Գ. Դ. եւ Ե. դասարաններ

#### **Պահը կ'ընթանայ հետեւեալ ձեւով՝**

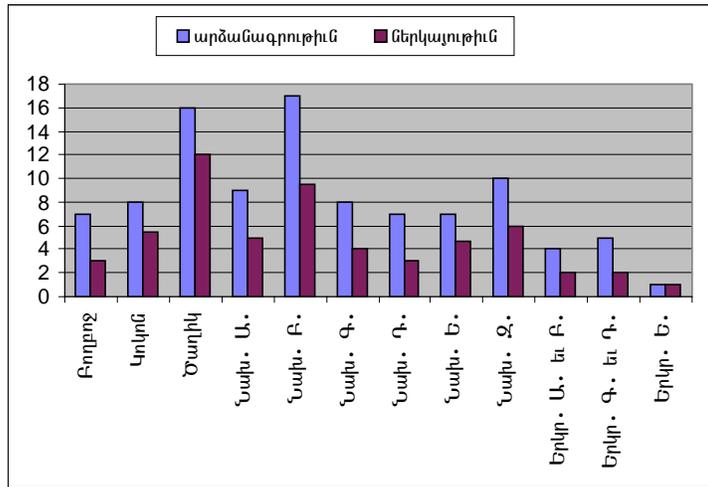
- Ոսկեղէն համարներու կամ Սաղմոսի ուսուցում:
- Բարոյալից պատմուածքներու պատմութիւն:
- Կրօնական երգերու եւ շարականներու ուսուցում:
- Աւետարանի ընթերցում եւ մեկնաբանութիւն:

#### Դասարանային բաժին

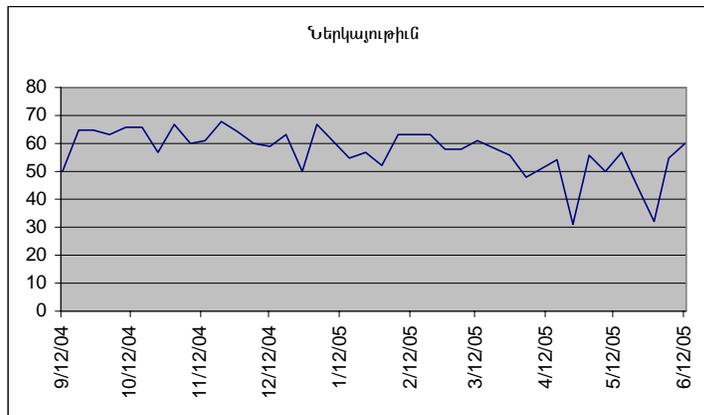
Կը դասաւանդուի ըստ դասագիրքերու:

## ՋԵՌՆԱՐԿՆԵՐ ԵՒ ԱՐՏԱԴԱՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՇԱՐՔՈՎ

5	Սեպտեմբեր 2004	Արձանագրություն
12	Սեպտեմբեր 2004	Տարեսկիզբ եւ վերամուտ
19	Սեպտեմբեր 2004	Վարժարանի աշակերտությունը մասնակցեցաւ Սուրբ Պատարագի խորհուրդին եւ հաղորդուեցաւ:
9	Հոկտեմբեր 2004	Թարգմանչաց տօնի յատուկ յայտագիր:
18	Դեկտեմբեր 2004	Դպրոցի աշակերտությունը գեղարուեստական յայտագրով իր մասնակցությունը բերաւ Ս. Յակոբի Տօնին առիթով կազմակերպուած հաւաքական ճաշի ընթացքին:
2	Յունուար 2005	Ամանորի եւ Ս. Ծննդեան զոյգ տօներու հանդիսություն, ուր տեղի ունեցաւ աշակերտներուն պատրաստած գեղարուեստական ելոյթը: Հանդիսությունը վերջ գտաւ հիւրասիրութեամբ եւ նուէրներու բաշխումով:
6	Փետրուար 2005	Վարդանանց եւ Բարեկենդան տօներու յատուկ տօնակատարություն: Դպրոցը Մեծ պահքի շրջանին ունի իր աշակերտական պահքի ժամանակացոյցը:
13	Փետրուար 2005	25 Աշակերտներ իրենց մասնակցությունը բերին Գանատայի Ազգային Առաջնորդարանի Քրիստոնէական Դաստիարակութեան կազմակերպած Նկարչական մրցումին
20	Փետրուար 2005	Նախակրթարանի եւ Երկրորդականի աշակերտները ներկայ գտնուեցան Նկարչական Յուցահանդէսին
20	Մարտ 2005	Դպրոցս փակ էր Ծաղկազարդի առթիւ:
27	Մարտ 2005	Սբ. Զատկուայ յատուկ նշում:
12	Յունիս 2005	Ամալերջի հանդէս



2004 - 2005 Տարեշրջանի իրաքանջիր Դասարանի Արձանագրություն և միջին ներկայություն



2004 - 2005 Տարեշրջանի իրաքանջիր Կիրակի օրուայ ներկայություն

## Ծնողի տեսանկյունէն դիտուած...

Սրտի անհուն հրճուանքով այսօր ականատես կ'ըլլանք Սուրբ Յակոբ Հայաստանեայց առաքելական Մայր եկեղեցւոյ կիրակնօրեայ դպրոցի 25-ամեակին:

25 տարիներ առաջ սկսուած գործի մը կանգուն մնալը սիրտս կը լեցնէ խառն զգացումներով... Պահ մըն է, մեր յարգանքի տուրքը տալու բոլոր այն երախտաւորներուն որոնք, մեկնած քրիստոնէաւանդ սիրոյ եւ ծառայութեան սկզբունքէն, դաստիարակեցին ու կրթեցին մոնթրէալահայ մատղաշ սերունդը, տոհմային ամուր կրթութեամբ ու քրիստոնէական եւ հոգեւոր դաստիարակութեամբ:

Անառարկելի ճշմարտութիւն է որ հայ դպրոցը ազգին միջնաբերդն է, որ լծուած է մարդ անհատին մէջ վեհ նկարագրով հայը պատրաստելու, բարոյական մնայուն արժէքներ փոխանցելու եւ անխառն հայրենասիրութիւն շեփորելու: Նման նպատակներ իրագործելու համար, իրենց ուրոյն դերակատարութիւնը ունին հայ եկեղեցին ու կիրակնօրեայ վարժարանը:

Հսկայ առաքելութեան մը կարեւորութիւնը անփոխարինելի է: Կարելի՞ է առաքելութեան մասին խօսք առնել երբ չունինք առաքելներ: Կիրակնօրեայ դպրոց յաճախող երեխաներն ու պատանիները վկաներն են առաքելներու ողջ ներկայութեան: Այս շէնքին մէջ անոնք սորվեցան սաղմոսներ, շարականներ, Սուրբ գրային ընթերցումներ եւ այս բոլորին ընդմէջէն՝ սորվեցան որ իրենց մարմինները Աստուծոյ տաճարներն են, հետեւաբար զանոնք պէտք է պահեն մաքուր ու անաղարտ:

Սոյն դպրոցի նպատակներէն մին է նաեւ քրիստոնէական տեսիլքով անհատականութիւն եւ նկարագիր կերտել, հասնելու բարիին, գեղեցիկին ու ճշմարիտին, որպէսզի իւրաքանչիւր անձ յաջողի ունենալ ազնիւ ու մաքուր ընկերային շրջանակ մը:

Իբրեւ ծնողք քաջ կը հաւատամ որ կիրակնօրեայ դպրոցի շրջանաւարտներ պիտի ըլլան մեր տոհմիկ ակնդիրութիւնները պահպանողները: Անոնք նաեւ պիտի ըլլան պաշտպանը ընտանեկան մեր սրբութիւններուն, յարգելով իրենց հայրերն ու մայրերը: Առաւել, կիրակնօրեայ դպրոցի շրջանաւարտ սերունդի առօրեայ առաջնահերթ պարտաւորութեանց մէջ կ'իյնայ բաժին վերցնել այս կառոյցի տարբեր աշխատանքներուն մէջ, իբրեւ գործունեայ եւ դրական ներդրում կատարող հայորդիներ:

Այս առթիւ կը շնորհաւորեմ գովելի գործունէութիւնը այն բոլոր նուիրեալ աշխատողներուն, տնօրէնութեան եւ դաստիարակներուն, որոնք ի գին մեծ զոհողութեանց եւ ի դէմ այլազան հոսանքներու, տէր կանգնեցան ու կը շարունակեն անսակարկ աշխատանք տանիլ, կանգուն պահելու այս 25-ամեայ փարոսը:

Ծնորհաւորանքի խօսք ունիմ նաեւ ծնողաց, որոնք իրենց սրտահատորները վստահելով Կիրակնօրեայ դպրոցին, այսօր արդար ցնծութեամբ կը տօնախմբեն սոյն դպրոցի հիմնադրութեան քառորդ դարու տարեդարձը:

Խօսքս կ'ուզեմ ամարտել մեր հայ դասական բանաստեղծութեան ներկայացուցիչներէն Վահան Թէքեանի տողերով.-

«Ինչ որ տուիր, կը դարձնեմ զայն քեզի, ահա, Աստուած:  
Հունտեր տուիր, եւ ես զանոնք ցանեցի եւ ահա հունձքն...»

*Սօսի Գրիգորեան Դանիէլեան*

## Մանուկներու եւ պատանիներու հոգեւոր սնունդը

Ներկայ ժամանակաշրջանի յեղաշրջումներէն մէկն է ընտանիքներու մօտ առողջ եւ հաւասարակշռուած սննդականոցներու ստեղծումը: Արդի պրպտումներէն մեկնելով օրէ օր աւելի կը խօսուի առողջապահական սնունդներով սնանելու եւ վնասակար եւ «արագ» կոչուած ուտեստեղէններէն խուսափելու կարեւորութեան մասին:

Սննդականոցի վերաբերեալ այս առողջ ընթացքին զուգահեռ, հարկ է նաեւ մտածել մեր մանուկներուն եւ պատանիներուն... հոգեւոր սնունդի առողջութեան եւ հաւասարակշռութեան մասին: Եւ ճիշդ այնպէս ինչպէս սննդականոցի ծիրէն ներս մենք կը զանազանեմք տարբեր տեսակի սննդական խումբեր որոնց զուգահեռ գոյութիւնն ու ներդաշնակութիւնը նախապայման է, այնպէս ալ, հոգեւոր սնունդի պարագային կարելի է ճշդել եւ ճշել յստակ եւ առաջնահերթ տուեալներ որոնց գոյութիւնը անհրաժեշտ է: Ահա անոնցմէ մի քանի օրինակներ.-

### Խաղաղութիւն

Բոլոր մանուկներն ու պատանիները կարիքը ունին խաղաղ եւ հանդարտ մթնոլորտի մը մէջ աճելու: Հայր-մայր փոխյարաբերութիւններու խաղաղ բնոյթը- որքան որ մարդկայնապէս կարելի է- ինչպէս նաեւ ծնողք-զաւակ կապի հանդարտ բնոյթը միայն առաւելութիւններ կրնան ներկայացնել ընտանիքի ընդհանուր մթնոլորտին համար, հոն աճող զաւակներուն շնորհելով ներքին ապահովութեան եւ խաղաղութեան անսահման զգացում մը:

### Ժամանակ

Ամենէն սուղ եւ ներկայիս հազուագիւտ «սնունդ»ներէն մէկը: Մեզմէ ո՞վ կրնայ սակայն հակառակն ըսել թէ ծնողներ պարտին առաւել եւս ժամանակ տրամադրել իրենց զաւակներուն, անկեղծօրէն եւ իսկական հետաքրքրութեամբ բաժնելու համար անոնց հետ իրենց ժամանակէն մէկ բաժինը:

### Ճշմարտութիւն

Ինչ որ ըլլայ պարագան, ծնողները պարտին իրենց զաւակներուն փոխանցել ճշմարտութիւնը, խուսափելով կեղծիքէն: Նկատի առնելով սակայն թէ ամէն ճշմարտութիւն ըսելն ալ լաւ չէ անպայման, կարելի է միշտ ճշմարտութիւնը ըսել, բայց ոչ ամբողջ ճշմարտութիւնը: Քիչ մը փորձով...

### Ողջ օրինակ

Մանուկները ինչպէս նաեւ պատանիները, նուազ ակնյայտ ձեւով, կը սորվին դիտելով իրենց ծնողները: Ծնողքը իր զակին առաջին կարգի եւ ազդեցիկ օրինակն է: Եթէ անկեղծ զաւակներ կ'ուզենք ունենալ, պարտինք ըլլալ անկեղծ: Եթէ հանդարտաբարոյ զաւակներ կը ցանկանք, պարտինք ըլլալ հանդարտաբարոյ: Եւ այսպէս շարունակ...

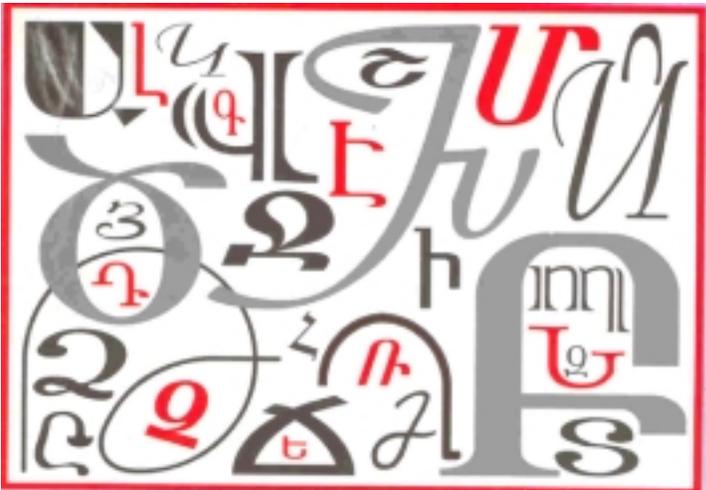
**Գուրգուրանք**

Ի՞նչ կայ աւելի սննդարար եւ հոգի պարարտացնող մանուկի մը համար եթէ ոչ զաւկի հանդէպ ծնողքին գուրգուրանքը: Թէեւ տարիներու ընթացքին եւ զաւակներու տարիքին համեմատ սէր եւ գուրգուրանք արտայայտելու ձեւերը կը փոխուին ընդհանրապէս նուազ բացայայտի վերածուելով, ամէն ծնողք պարտի գտնել ձեւը իր զաւկին փոխանցելու սէր եւ գուրգուրանք, խօսքով, շարժումներով, անդրադարձներով կամ այլ արարքներով:

**Կարգապահութիւն**

Թէեւ կրնայ այս տարօրինակ թուիլ, բայց մանուկները մանաւանդ կը սիրեն կարգապահութիւնը, ընդհանուր առմամբ. շատեր պիտի անմիջապէս աչքի առջեւ բերեն իրենց ծանօթ բացառութիւններ: Յստակ սահմանները արտօնուածին եւ արգիլուածին միջեւ միշտ ալ ապահովութիւն կը ներշնչեն մանուկներուն մօտ եւ յստակ ձեւով կը գծեն կեանքի օրէնքներուն յատակագիծը ըստ որուն մանուկը կ'ապրի ներդաշնակ: Պատանհներու պարագային դժուար է հաւատալ թէ որեւէ ձեւի կարգապահութիւն կարելի է կիրարկել, սակայն կարելի է մտածել թէ գաղտնիքը կարգապահութիւնը հաստատելու ձեւին եւ մօտեցումին մէջն է աւելի քան հաստատուած օրէնքները իրե՛նք: Հոս ալ... յաջողութիւն մեր բոլորին...

**Այստեղ տրուած են Հայոց այբուբենի «Ա» Էն մինչեւ «Ս» տառերը: Քանի՞ վարկեանէն կրնաս գտնել տրուած բոլոր տառերը՝ ըստ այբուբենի հերթականութեան:**



## Մարդկային խիղճը

Գարեգին Ա. Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, «Աստուածաբանություն», Գանատա 2005, էջ 307:

Աստուծոյ ներկայութիւնը մարդ արարածի կեանքէն ներս տարբեր տարբեր ձեւերով կ'արտայայտուի: Աստուածայինին ներկայութիւնը մարդկային արարքներուն մէջ կարելի է ի յայտ բերել մարդոց գործելակերպէն, մտածելակերպէն կամ ապրելակերպէն:

Այս բոլոր իրողութիւններու կարգին, կայ այլ իրականութիւն մը որ բարձրապէս կը վկայէ աստուածային ներկայութեան մասին մարդկային կեանքէն ներս, այդ ալ մարդկային խիղճն է: Խիղճը կարելի է նկատել իբր Աստուծոյ կամ Սուրբ Հոգիին ձայնը մարդուն մօտ: Սակայն ճիշդ ինչ է խիղճը, ինչպէս կը գործէ ան եւ ինչ ձեւով կ'արտայայտուի:

Այս հարցականներուն պատասխանին հանդիպեցայ վերջերս, Գարեգին Ա. Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի վարդապետ եղած օրերուն գրած «Աստուածաբանություն» հատորին մէջ, «Քրիստոնէական բարոյագիտություն» գլուխին տակ: Վեհափառը, կամ այդ օրերուն «վարդապետը», այսպէս կը գրէ մարդկային խիղճին մասին:

### «Ի՞նչ է խիղճը

Խիղճը մեր մէջ իրողութիւն եղող ներկայութիւն մըն է, որ անկախաբար մեր մտքէն, կը հրահանգէ մեզի, կ'ուղղէ մեր կամքը, կը դատէ մեր արարքները: Ներքին ձայն մըն է կարծէք անհիկա, զոր կը լսենք յաճախ, բայց մանաւանդ՝ երբ իր հրահանգին դէմ գացած ենք, իր մատնանշած ուղղութեան հակառակ շարժած: Կը զգանք զայն իբր խայթի կսկիծը. այդ զգացումը խղճահարութիւն կամ խղճի խայթ կը կոչենք:

Տեսակ մը արթուն պահակն է անհիկա մեր մէջ, միշտ մեր պարտականութիւնը մեզի յիշեցնող եւ անոր ուղիղ գործադրութեան վրայ հսկող: Բարոյական կեանքին մէջ մեր ընելիքին կողմնացոյցն է. ձեւով մը աստիճանաշարի նման: Իր տարբերութիւնը բանականութենէն կը կայանայ անոր մէջ, որ մեր արարքներուն կատարման ատեն բանականութենէն շատ առաջ ան իր վճիռը, հրահանգը կու տայ,

մինչ միտքը բանականութեան պէտք ունի՝ մտածելու, խորհրդածելու, կշռադատելու, պարագաները քննելու, օրէնքները վերլուծելու, եւ այլն: Հետեւաբար, խիղճը մեր մէջ տեսակ մը բնական եւ անմիջական վճիռ արձակող ոյժ մըն է, մեր կամքին ուղղութիւն տուող, մեր արարքները դատող:»

Աւելի հեռու, Վեհափառ հայրապետը այսպէս կը նկարագրէ խիղճը իբր Աստուծոյ ներկայութիւն մարդուն կեանքէն ներս:

### « Խիղճը՝ Ձայն Աստուծոյ

Երբ ուշադրութեամբ եւ սերտ մտերմութեամբ ունկնդրենք խղճի ձայնը, կը զգանք անմիջապէս, որ անհիկա մեր մէջէն կու գայ, բայց մեզի չի պատկանիր: Մեր ներսէն կը խօսի, բայց կ'արձագանգէ կարծէք մեր մէջ իբրեւ ուրիշ ձայն մը: Որովհետեւ յաճախ կը նկատենք որ անհիկա անձին փափաքներու, կամքի բնական մղումներուն հակառակ կ'երթայ, նոյնիսկ երբեմն մեր բանականութեան մատնանշած ուղիէն տարբեր ուղի ցոյց կու տայ մեզի:

Եւ միւս կողմէ, երբ անդրադառնանք, որ իր մատնանշած ուղին բարիքի կ'առաջնորդէ, այն ատեն մենք բնականօրէն կը տարուիմք մտածելու, որ խիղճը կը բերէ մեզի բարիին, կատարելիին ներկայութիւնը. մեր մէջ է եւ մեր արարքներուն մէջ կը ցոլացնէ զանոնք:

Ահաասիկ ասոր համար է, որ խղճին համար յաճախ կը գործածուի «Աստուծոյ ձայն» բացատրութիւնը: Գեղեցիկ է Օգոստինոսի այս միտքը.

«Աստուած հոգիի մէջ է: Ան բարիներուն խիղճը իբրեւ աթոռ ունի սրտին մէջ, Աստուծոյ աթոռը մարդոց սրտերուն մէջ է: Քու խղճիդ մէջ որեւէ մարդ չի կրնար մտնել, հոն կան Աստուած եւ դուն:»:

Երջանկայիշատակ վեհափառին այս միտքերը ընթեռնելէ ետք, մեզմէ իւրաքանչիւրը կրնայ հարց տալ ինքն իրեն թէ ի՞նք ինչ ձեւով կը յարաբերի իր խղճին հետ երբ ան իր ձայնը լսել կու տայ առօրեայի ընթացքին:

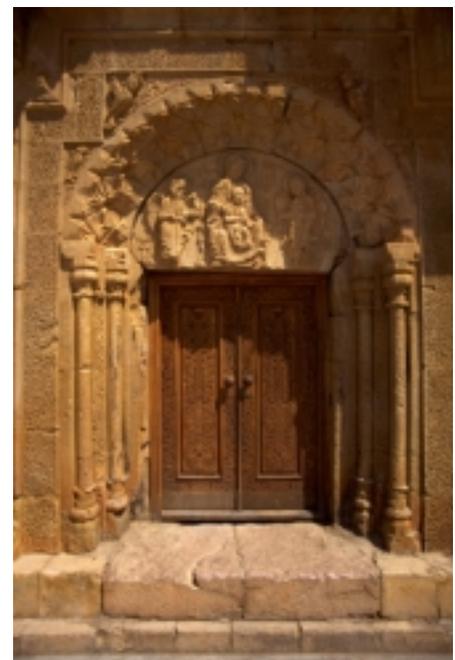
## Եղիցի լոյս... Գկար

Առակը կ'ըսէ թէ մէկ պատկեր հազար խօսք կ'արժէ... Բայց երբ մտածենք այս իրողութեան մասին, շատ մը հարցականներու առջեւ կը գտնուինք երբ խօսքը կը վերաբերի Հայաստան աշխարհի աղօթավայրերուն՝ ըլլան անոնք վանքեր, պատմական եկեղեցիներ թէ շատ համեստ եւ պարզ մատուրներ: Վերջին Հայաստան այցելութեանս ընթացքին, գտնուեցայ նոյն այն իրականութեան առջեւ որուն դիմաց գտնուած էի նախորդի, երբ մեր հայրենիքի զանազան եկեղեցիները կ'այցելէի: Իսկապէս խորհրդաւոր եւ անզուգական մթնոլորտի մէջ կը մտնէ իւրաքանչիւր հաւատացեալ: Միայն մօտենալով իսկ միջնադարեան խորանի մը, ուղղակի հաղորդակից կ'ըլլանք Ամենակալին եւ Ստեղծիչին հետ: Նոյնիսկ անհաւատը չի կրնար անտարբեր մնալ այդ խորհրդաւոր կոթողներուն առջեւ եւ կարծես թէ տեղը քեզ կը մղէ ինքնամփոփումի եւ աղօթքի:

Նորէն կը մտածեմ առակին մասին եւ կու գամ այն եզրակացութեան թէ հազար Գկար իսկ չի բաւեր արտայայտելու համար այդ խորհրդածութեան պահը որ մարդ կրնայ ապրիլ երբ մտնէ իւրաքանչիւր ճարտարապետական կոթողէ ներս, կոթողներ որոնք կու գան իմաստաւորելու մեր դարաւոր քրիստոնէական ժառանգութիւնը:

Ճարտարապետական կ'ըսեմ որովհետեւ այդ ժամանակի հասկացողութեամբ արուեստագէտ բառը գոյութիւն իսկ չունէր: Իտալացի ճարտարապետ Ֆիլիփօ Պրիմեւելսքիէն (1377-1446) ետք է որ արուեստագէտ-մտաւորականի հասկացողութիւնը տարածուեցաւ արեւմուտքի մէջ: Սակայն 10-րդ դարուն եւ մինչեւ Բագրատունեաց եւ Կիլիկեան թագաւորութիւնները, հայ ճարտարապետը կամ արուեստագէտը արդէն իսկ մտածած եւ իրագործած էր յուշակոթողներ, եկեղեցիներ, պալատներ, բերդեր որոնք կը պարունակէին ծրագրուած եւ պատմողական քրիստոնէական պատկերագիտութիւն (iconographie):

Կը մէջբերեմ պատմական Վասպուրականի Աղթամարի Սուրբ Խաչ եկեղեցիին օրինակը, որ տեսակին մէջ, իւրապատուկ կոթող մըն է արեւելեան քրիստոնէական ճարտարարուեստի իրագործումներու շարքին: Դասուած Իւնէսքոյի համաշխարհային ժառանգութեան կոթողներու ցանկին վրայ, այս եկեղեցին դժբախտաբար օրէ օրերթակայ է քանդումի եւ ամէն տեսակի սրբապղծումի: Յիշեցի այս եկեղեցին պարզապէս օրինակ մը տալու համար հայկական եկեղեցիի մը որ իր խորքով եւ շինարարական արուեստով կը հանդիսանայ իբրեւ 10-րդ դարու Վասպուրականի հայ քրիստոնէաներուն լաւագոյն միջոցը՝ հաւատացեալ ժողովուրդը հաղորդակից դարձնելու հին եւ նոր կտակարաններու տարբեր պատմուածքներուն: Ճարտարապետ եւ քանդակագործ Մանուէլի ծրագիրը կը հանդիսանայ իբրեւ ներկայացում մը Աստուածաշունչին, որմնաքանդակուած եկեղեցույ արտաքին պատերուն վրայ եւ որմնանկարուած եկեղեցույ ներքին կառուցուածքին վրայ:



Նոյնանման օրինակ մըն է Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան Գանձասարի վանքի Սուրբ Յովհաննու Մկրտիչ եկեղեցին (1216-1260) որուն ներքին պատերուն վրայ կրնանք կարդալ, մոմերու լոյսով, վանքի՛ն ընդհանրապէս եւ եկեղեցւո՛յ մասնաւորաբար, պատմականը: Այցելուն ինքնաբերաբար հաղորդակցութեան մէջ կը մտնէ բանական, իմացական եւ հոգեմտաւոր աշխարհի մը հետ, որ կը հասնի անցեալ դարերէն: Այս պարագային կը զգացուի թէ պայման չէ իսկապէս ըլլալ հայ, քրիստոնեայ կամ հաւատացեալ, ըմբռնելու համար վայրին կախարդական հմայքը: Բայց եւ այնպէս, հայ հաւատացեալ քրիստոնեային համար, Գանձասարի վանքը ուխտագնացութեան եւ խորհրդածութեան իտէալ վայր մըն է:

Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքին անթիւ են այսպիսի ուխտավայրերը: Իւրաքանչիւր եկեղեցի ունի իր պատմութիւնը, միացած հայ մշակոյթի տարբեր ժամանակաշրջաններու: Նաեւ կարելոր է յիշել թէ իրաքանչիւր կրօնական կեդրոն ունի իր սեփական սուրբը, մարտիրոսը կամ նահատակը, սովորոյթ մը որ կու գայ վաղ քրիստոնէական սովորութենէն, անուանակոչելու աղօթատեղի (martyrium) մը մարտիրոս սուրբի մը անուամբ : Սուրբ Էջմիածնի պարագան կրնայ լուսագոյն օրինակը ըլլալ այս անուանակոչութեան հայկական ըմբռնումին, Սուրբ Հռիփսիմէ եւ Սուրբ Գայեանէ զոյգ եկեղեցիներով:

Պատմական եւ ճարտարապետական գոհար մըն է նաեւ Ամաղու Նորավանքի Սուրբ Աստուածածին եկեղեցին (ճարտարապետ Մոմիկ), որ իր երկարկանի մատուրներով ձօն է ոչ միայն Սուրբ Աստուածածնին, այլեւ Սիւնիքի Օրբէլեաններուն, որոնց շնորհիւ Եղեգնաձորը ապրեցաւ իր ոսկեդարը:



Անձնական եւ զգացական աշխարհի սահմաններէն դուրս կու գայ այս բոլորը երբ կը փորձէք պարզ զբօսաշրջիկի լուսանկարչական գործիքով կասեցնել այս կամ այն կոթողը, յուշարձանը կամ համեստ խաչքար մը ծառի մը շուքին: Կը փորձէք ներկայ ժամանակը կեցնել լուսանկարչութեամբ եւ արեւմտեան քաղաքակրթութեան եւ արդի ժամանակներու քառասյին արագութեան հոսանքին մէջ, պահել քանի մը յիշատակ negatif-ի մը վրայ: Կարծես կը փափաքիք անկարելին... կասեցնել աստուածային ժամանակը որ կու գայ անցեալէն եւ կը մեկնի յաւիտենականութեան գիրկը:

Հրաչ Թօթաթեան

### Պահուած բառ

հ	ե	ն	ա	տ	ե	ս	ի	լ	ք	ո	ւ	ն
ա	ր	ս	ի	ն	է	պ	կ	ա	ն	չ	ե	ն
մ	ա	ր	մ	ի	ն	չ	ե	ւ	ջ	ի	ն	ջ
ա	մ	ա	ն	ո	ր	ա	ո	ւ	ո	ն	կ	ա
ր	ա	մ	ա	կ	ր	կ	ա	ն	ա	չ	ա	ր
ձ	տ	ի	ց	ա	ն	ց	ս	ա	տ	ա	ր	ա
ա	ն	տ	ո	ւ	ն	ի	է	պ	ա	ր	ա	ն
կ	կ	ա	ղ	կ	ա	ն	ձ	ե	լ	ա	հ	ա
ն	ա	պ	ո	ւ	շ	զ	ն	կ	ա	տ	ա	կ
ո	տ	ա	ր	պ	ա	հ	ա	ր	ա	ն	ն	ա
ց	ա	ն	կ	ա	պ	ա	տ	ո	ւ	հ	ա	ն

ահա  
աննա  
ամանոր  
արսիճէ  
անտունի  
ապուշ  
ատակ  
ակնոց  
կատակ  
կանչեն  
կանաչ  
կաղկանձել

կամար  
կեռաս  
հեռատեսիլ  
համարձակ  
մարմին  
մնացող  
մինչեւ  
ննջարան  
նկարահան  
նուռ  
ողորկ  
ոչինչ

պատուհան  
պարան  
պահարան  
ջինջ  
սատար  
սրամիտ  
տապան  
տանձ  
ցանկապատ  
ցանց  
քուն

### Պահուած բառ՝ ծաղկանոց

Պահուած բառ

հ	ա	յ	ե	լ	ի	ն	չ	պ	է	ս	ա
ա	պ	ա	կ	ի	պ	ա	պ	ա	ր	ա	ն
ս	ո	լ	ր	բ	ա	թ	ն	ն	լ	ո	տ
ո	բ	ա	ն	ա	լ	ի	ի	ն	չ	ր	է
լ	ա	ր	ո	ն	տ	լ	յ	օ	ժ	ա	ր
ն	պ	ա	տ	ա	կ	ր	ա	ք	ա	ր	ա
կ	ի	մ	ի	ն	ս	ր	լ	ի	ն	ա	ա
ն	մ	օ	ն	թ	ր	է	ա	լ	ե	ա	կ
դ	ա	տ	ա	ր	ա	ն	ր	ե	կ	ա	ծ
ի	ն	ա	տ	ա	մ	կ	ա	ծ	յ	ա	կ
ր	ա	ր	ա	տ	չ	ա	հ	ա	լ	ո	ր
ա	յ	ր	ե	լ	ա	կ	ա	ղ	ե	տ	ք

արամօ  
 ահաւոր  
 անտէր  
 ապակի  
 ալեակ  
 ապարան  
 ածելի  
 այրել  
 անիւ  
 արար  
 դատարան

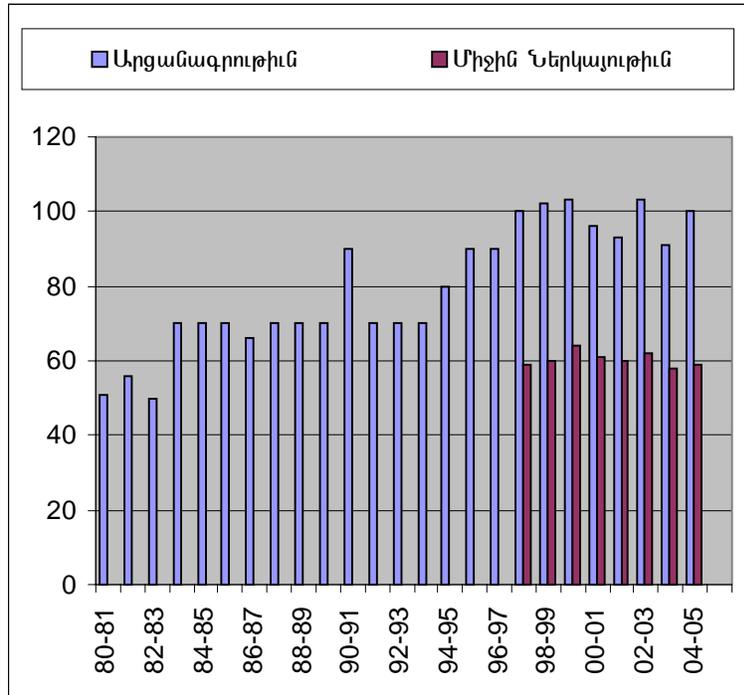
բանալի  
 ելակ  
 թիւր  
 իմանայ  
 ինչպէս  
 իմինս  
 ինչ  
 լիբանան  
 կայծակ  
 կրաքար  
 հայելի

հաշտարար  
 հարաւային  
 մօնթրէալ  
 մատանի  
 յօժար  
 նոր  
 նպատակ  
 ծակեր  
 ուրբաթ  
 ունկնդիր  
 սուրբ

սուկ  
 տուն  
 տեղակալ  
 օտար

**Պահուած բառ՝  
 արարողութիւն**

## 25 տարիներու Աշակերտական Ներկայութեան Պատկեր



'80-'97 տարիներուն աղբիւրը, Տէր Հօր տեղեկագիրն է

'97-'05 տարիներուն աղբիւրը, Կիրակնօրեայ Դպրոցի տոմարն է

## 25 տարիներու Ուսուցչական կազմ

Մականուն	Անուն	Առաջին Տարեշրջան	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04			
Ապտալեան	Վալա	1980	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ														
Ապտալեան	Զաւէն	1980	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Տ	Տ	Տ	Տ	Տ	Տ	Տ	Տ	Տ														
Պաղչէճեան	Այտա	1980	Օ																											
Քիւփէեան	Պէթի	1980	Ռ	Ռ																										
Մանուկեան	Պայծառ	1980	Ռ	Ռ																										
Փալանճեան	Յարութիւն	1980	Տ	Տ	Տ	Տ	Տ																							
Ինճէճիկեան	Յասմիկ	1981		Ռ	Ռ	Ռ	Ռ																							
Քիւփէեան	Հոուֆ	1982			Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ																					
Երեցեան	Սօսի	1982			Ռ	Ռ	Ռ																							
Տէր Աղամեան	Աղանի	1983				Ռ	Ռ																							
Թառնեան	Գլարա	1984					Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ													
Թառնեան	Գարրիէլ	1984					Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ													
Չինչիճեան	Անի	1986							Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ																	
Տիրատուբեան	Գառնիկ	1987							Ռ																					
Մէլլալեան	Արտեմիս	1987							Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ									
Զարգաւաթճեան	Վիքի	1987							Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ									
Տեմիրճեան	Մարօ	1991												Ռ																
Պապիկեան	Թորոս	1994																Ռ			Տ	Տ	Տ	Տ	Տ	Տ	Տ	Տ	Տ	
Եղճեան	Անի	1994																Օ	Ռ											
Արթինեան	Սիլվա	1995																	Ռ											
Նաճարեան	Շողիկ	1995																	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	
Բանտեան	Անտիս	1995																	Ռ	Ռ										
Զարգաւաթճեան	Հուրի	1995																	Ռ											
Ալախալտեան	Մարի-Ռօզ	1995																	Ռ											
Քասապեան	Յակոբ	1995																	Ռ											
Տէկիրմենճեան	Հուրի	1996																	Օ	Ռ										
Գանճեան	Յասմիկ	1996																	Ռ	Ռ			Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	
Գըլընճեան	Անի	1996																	Օ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	
Լոշխանեան	Երան	1996																	Օ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	
Նաճարեան	Յասմիկ	1996																	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	
Հատիտեան	Ներսէս	1997																		Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Օ					
Յակոբեան	Անի	1997																		Օ										
Յակոբեան	Դալար	1997																		Օ	Ռ	Ռ								
Քէօսէեան	Մարիա	1997																		Օ	Օ									
Լոշխանեան	Գէլորթ	1997																		Օ	Օ									
Մարտիրոսեան	Գօգօ	1997																		Օ	Ա									
Մարտիրոսեան	Սալբի	1997																		Ռ	Ռ									
Նիլեան	Անի	1997																		Ռ	Ռ									
Թաշճեան	Զարմինէ	1997																		Օ	Օ	Ռ								
Նոյստեան	Կարօ	1998																			Ռ	Օ								
Իշխանեան	Վարուժ	1999																				Ռ	Ռ							
Գէպթանճեան	Գարու	1999																				Ռ			Ռ	Ռ	Ռ			
Գէպթանճեան	Մակի	1999																				Ռ	Օ							
Նիլեան	Նանօր	1999																				Ռ	Օ							
Բակլայեան	Անի	2000																					Օ							
Օֆաննէսեան	Զարի	2000																					Օ							
Չարբազեան	Անահիտ	2000																					Օ							
Կարապետեան	Վերա	2000																						Ռ	Ռ	Ռ	Ռ	Ռ		
Խշիշեան	Անի	2000																						Ռ	Օ					
Պոլանեան	Շողիկ	2000																						Մ	Մ	Մ	Մ	Մ		
Պապիկեան	Բաֆֆի	2000																						Մ	Մ	Մ	Մ			
Քէօսէեան	Մարիա	2002																							Ռ					
Ասատուբեան	Սարգիս	2002																							Ռ					
Բակլայեան	Սալբի	2002																							Օ	Ռ	Ռ			
Գէպթանճեան	Վերժին	2003																								Ռ	Ռ			
Իշխանեան	Աշխէն	2003																								Ռ	Ռ			
Քուլոբեան	Իզապէլ	2003																									Ռ			

Ռ դաստիարակ, Տ Տնօրէն, Օ Օգնական, Մ Մաշտոցի Արձագանգ, W Webmaster

# ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

## ԺԲ. Տարի

### Խմբագրական Կազմ

Խմբագիր՝  
Աշխատակիցներ՝

Շաղիկ Պոյաճեան  
Յասմիկ Նաճարեան  
Գարուլ Գաբթանճեան  
Երան Լոշխանճեան  
Շողիկ Նաճարեան  
Նիկոլ Դանիէլեան  
Թորոս Պապիկեան

«ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՐՁԱԳԱՆԳ»ը Կը գտնուի նաեւ համացանցի (internet) վրայ: Այցելեցէ՛ք **www.sourphagop.org**, ձախ կողմի կոճակներէն «Պարբերաթերթ»ը ձեզ կ'ուղղէ դէպի ներկայ եւ նախկին թիւերը...

Կը գտնուի նաեւ համացանցի (internet) վրայ: Այցելեցէ՛ք **www.sourphagop.org**, ձախ կողմի կոճակներէն «Ճաշու ատետարան»ը ձեզ կ'ուղղէ դէպի ամսուան իւրաքանչիւր օրուան Ճաշու Աւետարանի հատուածները...

*Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Յակոբ Մայր Եկեղեցույ Կիրակնօրեայ Դպրոցի կամաւոր խմբակը.-  
Ուսուցիչներ՝ Վերժին Գէպթանճեան, Սալբի Բակլաեան, Յասմիկ Նաճարեան, Երան Լոշխանճեան, Վերա Կարապետեան, Գարուլին Գէպթանճեան, Շողիկ Նաճարեան, Աշխէն Իշխանեան, Յասմիկ Գանաճեան, Տնօրէն՝ Թորոս Պապիկեան, Լուսանկարիչ՝ Նիկոլ Դանիէլեան, Պարբերաթերթ՝ Շաղիկ Պոյաճեան:*